

Itsensä työllistämisen haasteet: Kevytyrittäjän ABC

Maiju Jalkanen

Tekijä(t) Maiju Jalkanen	
Koulutusohjelma Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Itsensä työllistämisen haasteet: Kevytyrittäjän ABC	Sivu- ja liitesivumäärä 17 + 12
<p>Kevytyrittäjäyys on työelämän muutokseen liittyvä ilmiö. Se tarkoittaa itsensä työllistämistä sellaisella tavalla, että asiakkaille myydyistä palveluista laskutetaan laskutuspalveluyrityksen kautta. Laskutuspalvelu ottaa asiakkaan maksamasta määrästä tietyn suuruisen komissionmaksun, ja maksaa jäljelle jääneen summan kevytyrittäjälle palkkana.</p> <p>Opinnäytetyön toimeksiantajana on ruotsalainen Hermunen Enterprises Ltd., joka toimii yrittäjien ja yritysjohdon konsultoinnin, kansainvälistymisen sekä kasvustrategioiden parissa.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä on käytetty toiminnallista työskentelytapaa, ja sen produktina on pdf-muotoinen opas kevytyrittäjälle, tai siihen ryhtymistä harkitsevalle. Produktissa esitellään kevytyrittäjän tarvitsemia tietoja ja taitoja yrittäjyyden, kontaktien, lainsäädännön sekä tukiverkkojen näkökulmista.</p> <p>Toteutuksessa olen hyödyntänyt asiantuntijahaastatteluja sekä pääasiassa internetpohjaisia lähteitä. Produktin suunnittelu oli aikaa vievää sekä haastavaa, ja piirsin prosessin aikana ajatuskarttoja suunnitelmani tueksi.</p> <p>Suomen lainsäädäntö ei vielä tunne kevytyrittäjäyttä, mutta ilmiön kasvaessa sille olisi tarvetta. Tällä hetkellä kevytyrittäjä voi saada erilaista kohtelua riippuen siitä, missä valtion virastossa asioi, koska yhteisiä ohjeita ja toimintatapoja ei ole. Tietoisuutta kevytyrittäjäydestä pitäisi lisätä koko yhteiskunnassa, peruskouluikäisistä valtion hallintoon asti.</p> <p>Työtä on tehty maaliskuusta marraskuuhun 2016. Kirjoitusprosessin aikana opin itsestäni kirjoittajana ja projektityöntekijänä, sekä totesin voimavarojeni ja taitojeni riittävän jopa omien odotusteni yläpuolelle. Opinnäytetyö on merkinnyt minulle myös ammatillista kasvua ja se on lisännyt valmiuksiani työelämään.</p>	
Asiasanat Yrittäjäyys, työllistyminen, työelämän muutos, yritystoiminta	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Työn tausta.....	2
1.2	Työn tavoitteet.....	2
1.3	Tutkimusmenetelmät.....	2
2	Kevytyrittäjäyys.....	4
2.1	Opinnäytetyö.....	4
2.2	Artikkelit ja blogitekstit.....	5
2.3	Itsensä työllistämisen vaihtoehdot.....	6
2.4	Haastattelut.....	6
2.5	Laki.....	8
3	Produktin kuvaus.....	10
3.1	Suunnitelma.....	10
3.2	Toteutus.....	11
3.3	Produktin lähteet.....	11
4	Pohdinta.....	13
4.1	Kehitysehdotukset.....	13
4.2	Oma ammatillinen kasvu.....	13
	Lähteet.....	15
	Liite 1. Haastattelujen kysymykset.....	17
	Liite 2. Kevytyrittäjän ABC.....	18

1 Johdanto

Kevytyrittäjyys on Suomessa uusi tapa työllistää itsensä, ja se voi olla pää- tai sivutoimista. Siitä ei ole vielä mainintoja lainsäädännössä, vaikka kevytyrittäjänä toimivien määrä on kasvanut tasaisesti muutaman viime vuoden aikana. Aiheesta ei ole koottua teosta tai ilmiötä selittävää verkkosivustoa, joten kokoavalle tietolähteelle, josta kevytyrittäjyyttä har-kitseva saisi tarvitsemansa tiedot laskutuspalveluiden käytöstä ja lainopillisista asioista kevytyrittäjänä toimintaan liittyen, on tarvetta.

Toimeksiantajani on suomalaistaustainen Hermunen Enterprises Ltd, joka toimii kasvu-strategioiden, kansainvälistymisen ja yritysjohdon konsultoinnin parissa Ruotsis-sa. Tarkoitukseni on tehdä toiminnallisen opinnäytetyöni produktina toimeksiantajalle opas, jossa kerrotaan asiatietoa kevytyrittäjyydestä ja rohkaistaan siihen ryhtymiseen.

Työssäni aion selvittää, minkälaisia tietoja ja taitoja kevytyrittäjäksi ryhtyvällä pitää olla, jotta toiminta on mielekästä. En aio käsitellä työssäni yrittäjäksi ja itsensä työllistäjäksi ryhtymisen syitä, sillä niitä on selvitetty jo Sini Kivisaloon opinnäytetyössä Kevytyrittäjyys osana työelämän muutosta (Tampereen ammattikorkeakoulu, 2015).

Tradenomina ja erityisesti johdon assistenttityön opiskelijana hyödyn tästä opinnäytetyös-tä, sillä kevytyrittäjänä toimiminen on yksi vaihtoehto työllistymiselle jo korkeakouluopinto-jen aikana. Se myös mahdollistaa omien liikeideoiden testaamisen ilman yhtä raskaita vastuita, kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiessa. Pidän kevytyrittäjänä toimimis-ta itselleni vaihtoehtoisena työllistymistapana myös valmistumisen jälkeen, sillä assistentin töitä on mahdollista tehdä laskutuspalvelun kautta.

1.1 Työn tausta

Kevytyrittäjyys on Suomessa uusi ilmiö, ja aiheesta on saatavilla vain vähän tietoa. Laskutuspalveluilla, kuten Ukko.fi:llä ja Eezyllä on verkkosivuilleen rekisteröityneille käyttäjille opas kevytyrittäjänä toimintaan, mutta siihen pääsee käsiksi vasta toimintaa aloittaessaan (Pasanen 12.5.2016). Muuten tiedonhankinnan tuloksena löytyy sanomalehtiartikkeleita, blogitekstejä sekä Facebook-ryhmä. Kevytyrittäjyyttä harkitsevalle voi siis olla hankalaa tehdä tietopohjainen päätös toimintaan ryhtymisestä.

1.2 Työn tavoitteet

Tavoitteeni oli tehdä kevytyrittäjyyttä selittävä ja kokoava opas, joka vastaa toimeksiantajan tarpeita. Tutustuin ilmiöön ensin haastatteluiden ja muun lähdemateriaalin kautta, jotta pystyin itse tuottamaan aiheesta lisää tietoa.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Käytin työssäni toiminnallista menetelmää, eli opinnäytetyöni valmistui prosessina, jonka sykleissä vuorottelevat tiedonhankinta, tiedonmuodostus produktia varten ja reflektointi yhdessä toimeksiantajan kanssa. Prosessin jokainen vaihe antoi minulle aineksia tietopohjaan, tuotteeseen ja omaan ammatilliseen osaamiseen.

Airaksisen ja Vilkan mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä on tärkeää tuoda esiin ja sanallistaa ammattikulttuurien tietoja ja taitoja, jotka muuten voivat jäädä piiloon (Airaksinen & Vilka 2003, 9-10). Tämä metodi vastaa toimeksiantajani tarvetta, sillä tiedon koaminen ja julkaiseminen kevytyrittäjyydestä lisää tietoisuutta ilmiöstä.

Pirkko Anttilan mukaan toiminnallisuus sopii työhön, jossa tulosten tarvitsijat ovat olemassa ja voidaan saavuttaa yhteisymmärrys toiminnoissa (Anttila 2006b, 440), eli oman työni tapauksessa Suomen lain ja tämän hetkisen kevytyrittäjien tilanteen välille. Valitsin työskentelyyni toiminnallisen menetelmän, koska työn aihepiiri vaati osallistuvaa otetta ja pyrin lisäämään ymmärrystä sekä tietoa kevytyrittäjyydestä. Opinnäytetyöni kulku oli prosessi, jonka aikana alkuperäinen kvalitatiiviseksi tutkimukseksi tarkoitettu projekti muuttui toiminnalliseksi työksi, jolle olisi ollut kysyntää jo aiemmin ilmiön rantautuessa Suomeen ja Ruotsiin.

Haastateltavina työssäni olivat kolme asiantuntijaa, jotka kertoivat kevytyrittäjän tarvitsemista tiedoista ja taidoista omasta näkökulmastaan. Haastateltavat ovat laskutuspalve-

lu Ukko.fi:n edustaja, osuuskunnan työntekijä, sekä kevytyrittäjä. Saadakseni vaihtoehtoisen lähestymistavan työhön, tutustuin osuuskunnassa työskentelyyn vaihtoehtona kevytyrittäjyydelle, sillä osuuskunnalla on vakaa juridinen status Suomessa. Arvioin saavani näistä haastatteluista kokonaisvaltaisen kuvan tutkimukseni kohteesta niin, että produktina tehtävä opas olisi kattava. Olin halunnut haastatella myös lainopillista asiantuntijaa, mutta se ei onnistunut.

Haastattelut tapahtuivat osin kasvokkain pääkaupunkiseudulla, osin puhelimen avulla. Kasvokkain tapahtuvissa haastatteluissa käytin aineiston tallentamiseen nauhuria ja tein samalla muistiinpanoja. Puhelinhaastatteluissa käytin tallennukseen puhelimen kaiutin-toimintoa sekä nauhuria, ja puheluiden jälkeen litteroin haastattelut. Haastattelut tehtiin toukokuun viimeisellä viikolla ja kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana.

Haastattelujen lisäksi kirjoitin koko opinnäytetyöprosessin ajan päiväkirjaa, jossa kuvaan edistymistäni ja ajatuksiani. Työ eteni pääosin alkuperäisten aikataulusuunnitelmieni mukaan, mutta jouduin joustamaan aikataulusta kesälomasesongin sekä vaihto-opiskelun takia.

2 Kevytyrittäisyys

Kevytyrittäisyys on työelämän muutokseen liittyvä ilmiö. Kevytyrittäisyys tarkoittaa laskutuspalvelun avulla tapahtuvaa palvelujen myyntiä sellaisella tavalla, ettei laskutuspalvelua käyttävä henkilö ole virallisesti yrittäjä. Se tarjoaa mahdollisuuden työllistää itseään palkkatyön tai opiskelun ohessa, tai ollessaan työttömänä työnhakijana.

Kevytyrittäisyys voi olla vaikkapa projektitoista laskuttamista ja mahdollisuus tarjota omaa osaamistaan, jos työnantajaa ei löydy. Laskutuspalvelun käyttö yksinkertaistaa itsensä työllistämistä, sillä kevytyrittäjän ei tarvitse hankkia kirjanpitäjää tai maksaa monia yrittäjää koskevia maksuja (Lyytinen 2016, D4).

Laskutuspalvelu on yritys, joka tarjoaa kevytyrittäjälle alustan toiminnalleen. Kevytyrittäjä rekisteröityy laskutuspalvelun käyttäjäksi, ja laskuttaa asiakkaitaan tekemästään työstä palvelun kautta. Laskutuspalvelu huolehtii palkan maksamisesta, sekä kevytyrittäjän kirjanpidosta. Laskutuspalvelun ja kevytyrittäjän suhde ei kuitenkaan ole työsuhde, vaan kevytyrittäjä on itsensä työllistäjä, joka hyödyntää laskutuspalvelun tarjoamia mahdollisuuksia.

Käytin lähteinäni tässä opinnäytetyössä pääasiassa kotimaisten sanomalehtien ja laskutuspalveluiden blogien artikkeleita, sekä Sini Kivisalon opinnäytetyötä ”Kevytyrittäisyys osana työelämän muutosta”, koska ilmiö on niin uusi, ettei aiheesta ole julkaistu kirjoja.

2.1 Opinnäytetyö

Sini Kivisalon opinnäytetyö ”Kevytyrittäisyys osana työelämän muutosta” on yksi ensimmäisistä Suomessa tehdyistä tieteellisistä tutkimuksista laskutuspalveluiden käyttäjistä. Laskutuspalvelujen käyttö on tunnettua ympäri maailman, mutta Ruotsissa tilanne on saman tyyppinen kuin Suomessa, ja laskutuspalvelujen käyttäjien kohtaamat ongelmat, kuten ilman työttömyyskorvausta jääminen, ovat myös samanlaisia molemmissa maissa (Kivisalo 2015, 38).

Suomessa valtion eri laitokset ja virastot käsittelevät kevytyrittäjiä eri näkökulmista, koska kevytyrittäisyyttä ei mainita maan laissa (Kivisalo 2015, 31). Tästä seuraa epäkohtia, kuten se, että kevytyrittäjänä toimiminen on tulkinnanvaraisesti niin sanottua omaa työtä, ja se voi estää työttömyyskassan jäsenyyden eikä se kerrytä työssäoloa. Myös verotuksen määrässä käytännöt vaihtelevat.

Kivisalonn mukaan Ruotsissa laskutuspalveluita, ruotsiksi "egenanställningsföretag", koskeva lainsäädäntö on Suomea pidemmällä. Verotuksen linjaukset ovat jo valmiit ja laskutuspalvelualalle on perustettu vuonna 2012 laskutuspalvelujen keskusjärjestö, jonka tavoite on saada laskutuspalveluista yleisesti hyväksytty työsuhdemuoto.

2.2 Artikkelit ja blogitekstit

Suurin osa kevytyrittäjyyteen liittyvästä materiaalista on verkossa. Yksi tiedonlähteistäni on Ukko.fi-laskutuspalvelun blogi, jossa julkaistaan ajankohtaista tietoa kevytyrittäjyydestä ja työttömyysturvasta. Joudun suhtautumaan blogin teksteihin kriittisesti, koska teksteistä on havaittavissa yrityksen oma kanta kevytyrittäjyyteen liittyvissä asioissa, eikä tieto siten ole täysin objektiivista.

Laskutuspalvelu Eezyn ja Sitran tekemästä tutkimuksesta kävi ilmi, että kevytyrittäjien määrää on vaikea arvioida, koska työ on monelle satunnaista. Kevytyrittäjä-termin alla toimivia henkilöitä on monenlaisia ja hyvin erilaisilla toimialoilla. Kevytyrittäjyys on valittu toimeentulon muodoksi, koska se sopii elämäntilanteeseen ja voi tehdä itselleen mieluisia töitä (Nikkilä, 2016).

Ukko.fi-bloggaaja Piia Peiposen mukaan kuka tahansa voi toimia sivutoimisena yrittäjänä palvelun kautta. Tätä kautta hankitut "lisätienestit" turvaavat käyttäjän taloutta ja mahdollistavat liikeidean ja yrittäjämäisen toiminnan kokeilun (Peiponen, 2016).

Muina lähteinäni käytin aiheesta tehtyjä lehti uutisia sekä tiedotteita. Huvudstadsbladet alkoi julkaista huhtikuussa 2016 kevytyrittäjyyteen liittyvää juttusarjaa, joka esittelee ilmiötä ja sen hyviä ja huonoja puolia. Myös Kauppalehti on julkaissut kevytyrittäjyyttä koskevia uutisia.

Artikkelit tarjoavat kriittisen näkökulman kevytyrittäjyyteen, sillä blogit ja laskutuspalveluiden omat julkaisut eivät tarjoa kokonaisvaltaista kuvaa ilmiöstä. Kevytyrittäjyyttä aloittaessa ei aina osata ottaa huomioon laskutuspalvelun käytön kustannuksia. Laskutuspalvelut ottavat kevytyrittäjän palkasta komissiota, joka voi olla niin suuri, että toimiminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana olisi edullisempaa (Lundberg, 2016a). Tällaisessa tilanteessa kevytyrittäjän pitää osata itse harkita, onko viisaampaa jatkaa laskutuspalvelun käyttöä vai ryhtyä yksityisyrittäjäksi, jos asiakkaita on niin paljon, että toiminta olisi kokopäiväisenä kannattavaa.

2.3 Itsensä työllistämisen vaihtoehdot

Produktia varten tutustuin kolmeen Suomessa yleiseen tapaan itsensä työllistämiseen kevytyrittäjyyden lisäksi. Tavat ovat yksityisyrittäjyys, freelancerius ja työosuuskunnan kautta työllistyminen. Halusin verrata kevytyrittäjyyttä näihin työllistymismuotoihin, jotta ilmiön vahvuudet ja heikkoudet tulisivat paremmin esiin.

Akavan erityisalojen mukaan epätyypillisistä työsuhteista on tullut joillakin aloilla niin yleisiä, että niitä voi pitää tyypillisinä. Epätyypillinen työsuhde tarkoittaa työsuhteita, jotka poikkeavat normaalista työsuhteesta, joka ovat kokoaikainen ja toistaiseksi voimassaoleva (Akavan erityisalat, Epätyypillinen opas). Kevytyrittäjyys on yksi epätyypillisen työn ilmentymistä.

Epätyypillisissä työsuhteissa, kuten freelance-työssä ja kevytyrittäjyydessä, itsensä työllistäjä jää helposti lakien ja käytäntöjen harmaalle alueelle. Työtunnit ja palkka jäävät helposti alhaisiksi, ja jos omat tulot eivät riitä toimeentuloon, voi olla tulkinnanvaraista, onko henkilön mahdollista saada työttömyyspäivärahaa tai muita tukia. Freelancereilla on mahdollisuus soviteltuun päivärahaan (Akavan Erityisalat).

Freelance-työtä ja kevytyrittäjyyttä yhdistää myös haasteet toimia yrittäjänä ja toisen yrityksen työntekijänä yhtä aikaa. Toiminta yrittäjänä sekä työntekijänä itsessään voi olla mielekästä ja käytännöllistä, mutta ongelmaksi voi tulla työttömyyskassojen jäsenyys. Freelancer tai kevytyrittäjä voi olla vain yhden kassan jäsen, jolloin työssäoloehto karttuu myös vain joko yrittäjänä toiminnasta tai työntekijänä olostaa (Akavan Erityisalat). Tästä johtuen jos jompikumpi toiminta loppuu, voi olla ettei henkilöllä ole tarpeeksi näyttöä ker-tyneistä työmääristä ollakseen oikeutettu työttömyyspäivärahaan.

Yksityisyrittäjyys ja työosuuskuntatoiminta ovat kevytyrittäjyyteen ja freelanceriuteen verrattuna tyypillistä työtä, sillä työllistävä osapuoli on yksiselitteinen. Toisaalta osuuskunnan kautta työskentely voi olla myös epätyypillistä, sillä kukin työntekijä on työstään itse vastuussa sen sijaan, että osuuskunta valvoisi työntekoa. Alle seitsemänjäsenisessä osuuskunnassa kunkin jäsenen toiminta on rinnastettavissa yrittäjyyteen, kun taas suuremmissa osuuskunnissa jäsenet ovat rinnastettuja työntekijöiksi.

2.4 Haastattelut

Tekemissäni haastatteluissa kysyin asiantuntijoiden näkemyksiä siitä, miten kevytyrittäjyydestä pitäisi kertoa sellaiselle, joka ei juurikaan tunne aihetta. Lisäksi hain kysymyksil-

läni ymmärrystä laskutuspalvelujen perustoimintaan sekä kevytyrittäjän arkeen. Koska Suomen lainsäädäntö ei vielä tunne kevytyrittäjyyttä, halusin myös tietää haastateltavien mielipiteitä yrittäjyyttä koskevien lakien nykytilasta, ja siitä, miten kevytyrittäjyys pitäisi tuoda mukaan lakiin.

Haastatteluissa oli paljon yhtäläisyyksiä. Erityisesti haastattelujen aikana nousi esiin yrittäjämäisen työn yleistyminen sekä kevytyrittäjyyden ja osuuskuntatoiminnan tarjoamat mahdollisuudet perinteisestä poikkeavaan työhön.

Sivutoimisena kauneusalan kevytyrittäjänä toimiva Aarni Mikkola tekee työviikkonsa aikana palkkatyötään sekä laskutettavia meikkaus- ja maskeerauskeikkoja. Mikkolan mukaan kevytyrittäjyys on hänelle helpoin vaihtoehto, koska arki on vaihtelevaa ja tavallista työpäivää ei ole (Lyytinen 2016, D4). Hän aikoo jatkaa kevytyrittäjänä toimintaa niin kauan, kuin se sopii hänen elämäntilanteensa. Tulevaisuudessa hän saattaa lähteä palkkatyötään ja ryhtyä päätoimiseksi yrittäjäksi (Mikkola 25.5.2016).

Ukko.fi-laskutuspalvelun entisen viestintäpäällikön Taneli Pasasen mukaan tärkeintä ennen kevytyrittäjäksi ryhtymistä on riittävä tiedonhankinta. Kuten Mikkolakin, Pasanen korostaa henkilön omaa harkintaa, onko kevytyrittäjyys henkilön senhetkiseen tilanteeseen sopiva ratkaisu (Mikkola 25.5.2016, Pasanen 12.5.2016).

Journalistiliiton lakimiehen Jussi Salokankaan mukaan laskutuspalveluiden määrä kasvaa tällä hetkellä. Hän muistuttaa, että vaikka laskutuspalvelun käyttö vähentää byrokratiaa, se voi olla myös kallista (Lundberg, 2016a). Ukko.fi käyttää laskuissaan 24% arvonlisävero ja ottaa kevytyrittäjän palkasta viiden prosentin, tai minimissään 15 euron komission. Käytäntö vaihtelee eri laskutuspalveluissa, ja niillä on suosituksia laskutettavista minimisummista, jotta kevytyrittäjälle jäisi enemmän ansioita. Ukko.fi suosittaa kevytyrittäjää laskuttamaan asiakkailtaan vähintään 300 euron kertalaskuja, jotta toiminta olisi kannattavaa sekä kevytyrittäjälle että laskutuspalvelulle (Ukko.fi).

Salokangas kuvaa kevytyrittäjiä tällä hetkellä unohdetuksi mutta kasvavaksi ryhmäksi, jota ammattiliittojen pitää jatkossa huomioida. Journalistiala on päättänyt muodostaa voittoa tavoittelemattoman osuuskunnan helpottaakseen media-alan freelancereiden asemaa (Lundberg, 2016a). Kevytyrittäjyyden yleistyessä muutkin alat saattavat nähdä tarpeelliseksi muodostaa omia osuuskuntia tai kokonaan uusia ammattiliittoja.

Osuuskunnan kautta työllistyminen muistuttaa hieman kevytyrittäjyyttä, sillä osuuskunta tarjoaa työntekijälleen, joka usein on myös osuuskunnan jäsen, alustan toimintaan. Työ

osuuskunnan kautta voi samaten olla osa-aikaista tai kokoaikaista. Toisaalta osuuskunta auttaa työntekijäänsä löytämään asiakkaita sekä toimeksiantoja, mikä eroaa laskutuspalvelun toimintatavasta (Tuohimaa 10.6.2016).

Doris Tuohimaan, joka toimii PuskaPromotion työosuuskunnan HR-vastaavana, mukaan osuuskuntaan työllistyminen sisältää vain pieniä riskejä. Osuuskunnalle maksetaan liittyessä osuusmaksu sekä kuukausittainen jäsenmaksu. Osuusmaksun saa takaisin erotessaan osuuskunnasta (Tuohimaa 10.6.2016). Osuusmaksu on jäsenten taloudellinen panostus osuuskuntaan, eli toiminnan epäonnistuessa taloudelliset tappiot ovat vain osuusmaksun verran.

2.5 Laki

Suomessa on paljon eri lakeja, jotka ohjaavat yritystoimintaa ja yrittäjyyttä. Yhtä yksittäistä kokoavaa lakia tai asetusta aiheesta ei ole. Tärkeimmät yrittäjyyttä koskevat lait ovat yrittäjän eläkelaki (1272/2006), työttömyyskassalaki (603/1984), työttömyysturvalaki (1290/2002) sekä sairausvakuutuslaki (1224/2004). Lisäksi yrittäjänä toimivaa sitovat monet muut lait sekä asetukset, kuten kirjanpitolaki.

Kevytyrittäjän kannalta tärkeimpiä huomioitavia lakeja ovat työttömyyskassa- ja työttömyysturvalait. Koska laskutuspalvelu ei ole kevytyrittäjän työnantaja, on tilannekohtaisesti tulkinnanvaraista voiko työtön työnhakija, joka toimii osa-aikaisesti kevytyrittäjänä, nostaa omasta ammattiliitostaan työttömyyskassan rahoja, tai onko hän oikeutettu saamaan työttömyysturvaa valtiolta. Sama koskee työssäoloehdon kertymistä, sillä kevytyrittäjyys voi tapauskohtaisesti täyttää Kansaneläkelaitoksen yrittäjälle määrittämät työssäoloehdon rajat (Kansaneläkelaitos 2016). Työssäoloehto tarkoittaa oikeutta Kansaneläkelaitoksen peruspäivärahaan, jos henkilö on ollut yrittäjä tai palkansaaja ja jää työttömäksi. Työssäoloehdon täyttymiseksi kevytyrittäjyyden, jos se rinnastetaan yrittäjyydeksi, tapauksessa toiminnan on pitänyt kestää vähintään 15 kuukautta edeltäneiden neljän vuoden aikana.

Verolaitos ohjeistaa, että ”laskutuspalveluyritysten toiminta eroaa esimerkiksi tilitoimistoista siinä, että laskutuspalvelussa työntekijä ja laskutuspalveluyritys sopivat nimenomaisesti työsuhteen muodostumisesta välilleen” (Vero 2014). Laskutuspalvelun verotus riippuu siitä, täytyvätkö työsuhteen tunnusmerkit asiakkaan ja kevytyrittäjän välillä. Useimmiten näin ei ole, joten verotuksen näkökulmasta kevytyrittäjä on työsuhteessa laskutuspalveluun vain, jos näin on erikseen sovittu. Kevytyrittäjän asiakas maksaa laskutuspalvelulle työkorvausta, josta laskutuspalvelu ottaa komission sekä hoitaa lakisääteiset verot sekä vakuutukset, ja maksaa jäljelle jääneen summan palkkana kevytyrittäjälle.

Ruotsissa kevytyrittäjyys muistuttaa toiminimellä tapahtuvaa yrittäjyyttä, sillä kevytyrittäjä käyttää omaa ”yrittäjänimensä”, vaikka laskuttaakin palveluistaan laskutuspalvelun kautta. Valtion virastojen antama tieto aiheesta on pirstaleista, mikä koetaan suurimmaksi ongelmaksi kevytyrittäjyyteen liittyen. Toinen ongelma, jota Ruotsissa ei ole vielä ratkaistu, on työttömyyskassojen, erilaisten tukien ja kevytyrittäjyyden yhteensovittaminen (Tillväxtverket 2012, 3-10).

Kevytyrittäjyys tunnistetaan mahdollisuudeksi työllistää pitkäaikaistyöttömiä ja muita helposti työelämästä syrjäytyviä. Tillväxtverketin raportissa kerrotaan, että se toimii hyvin myös maahanmuuttajille tai tavanomaisen yrittäjyyden harjoitteluun.

Ruotsissa verohallinto, Skatteverket, ohjeistaa kevytyrittäjänä toimivaa arvioimaan tulojaan ja olemaan huolellinen, että tehty työ vastaa verohallintoon ilmoitettua alaa. Lisäksi Skatteverket muistuttaa, ettei laskutuspalvelun kautta saa laskuttaa toimeksiantoja, joita kevytyrittäjä ulkoistaa. Kevytyrittäjänä toiminta voi olla kerryttämättä ansioeläkettä sekä vaikuttaa verotukseen, joten Skatteverket sekä eläkelaitos Pensionsmyndighet suosittelevat harkitsemaan kevytyrittäjyyttä tarkasti ennen toimintaan ryhtymistä.

3 Produktin kuvaus

Haastatteluista ja tietoperustasta saamieni tietojen avulla muodostin opinnäytetyöni toiminnallisen osion, eli oppaan kevytyrittäjälle tai sitä harkitsevalle. Produktin suunnittelu lähti toimeksiantajan tarpeesta. Perehdyttyäni aiheeseen hahmottelin aihepiirit, joista kevytyrittäjällä pitää olla tietoja.

Opas on jaettu neljään aihepiiriin: yrittäjyys, laki, kontaktit ja tukiverkko. Näissä osioissa käsittelen kevytyrittäjän tarvitsemia tietoja ja taitoja aihepiirien näkökulmasta. Oppaan on tarkoitus toimia kokoavana tietolähteenä kevytyrittäjyydestä tietoa tarvitsevalle henkilölle. Vastaavaa ei ole aiemmin tehty, ja jo olemassa olevat oppaat ovat laskutuspalveluiden laatimia ja käytettävissä vain, jos on laskutuspalvelun asiakas. Opas on tekstitiedosto, jossa painotan erityisesti helppolukuisuutta ja riittävää tiedonsaantia.

3.1 Suunnitelma

Suunnittelin opinnäytetyöni etenemisen niin, että ensin hankin tarvittavan tiedon ja taustan, joista sitten muodostin itselleni kokonaiskuvan. Kokonaiskuvasta erittelin tiedon produktin aihepiireihin. Tiedonhankinta ja produktin suunnittelu tapahtuivat osittain rinnakkain, koska hankitun tiedon piti vastata produktin aihepiirejä. Valitsin myös haastateltavat henkilöt aihepiirien mukaan, niin että kevytyrittäjän, osuuskunnan ja laskutuspalvelun haastattelut antoivat tietoa yrittäjyyteen, kontakteihin ja tukiverkkoihin. Lakiin liittyviin kohtiin käytin Finlexiä sekä lakimies Jussi Salokankaan lehtihaastattelua.

Produkti muodostuu aihepiirien mukaan nimetyistä neljästä luvusta.

- Luvussa Yrittäjyys käsittelen yrittäjän tarvitsemia taitoja sekä vaihtoehtoja itsensä työllistämiseen kevytyrittäjänä pää- tai sivutoimisesti, työosuuskunnan kautta tai yksityisenä elinkeinon harjoittajana.
- Luvussa Kontaktit käsittelen asiakaskunnan hankkimista sekä kontakteja laskutuspalveluun, osuuskuntaan ja kirjanpitäjään.
- Luvussa Laki pureudun Suomen tämän hetkistä yrittäjyyttä ja itsensä työllistämistä koskevaan lainsäädäntöön. Painotan erityisesti kevytyrittäjää koskevia ongelma-kohtia ja vertaan työosuuskunnan asemaan laissa.
- Luvussa Tukiverkko käsittelen tapoja saada apua ja tukea kevytyrittäjänä toimimiseen. Esittelen TE-toimiston palvelut, valmennus- ja kurssivaihtoehtoja sekä perheen ja ystävien merkityksen

3.2 Toteutus

Ajallisesti opinnäytetyöprosessi oli varsin pitkä, hieman yli puoli vuotta. Tein opinnäytetyötä keskimäärin kolmesta viiteen tuntia kerrallaan, noin neljänä päivänä viikossa. Tahti oli minulle sopiva, sillä koin työn aihepiirin haastavaksi, ja tarvitsin ajatusten ja ideoiden prosessointiin paljon aikaa. Hahmottelin työtäni paljon myös erilaisten ajatuskarttojen ja piirrosten avulla.

Aloitin opinnäytetyön kirjoittamisen maaliskuussa 2016 aiemmin tehdyn suunnitelman pohjalta. Varsin pian aloittamisen jälkeen kävi ilmi, että olin ymmärtänyt toiminnallisen opinnäytetyön teon aivan väärällä tavalla, ja jouduin aloittamaan lähes alusta.

Tehtyäni uuden suunnitelman, aloitin työn nopeasti. Toukokuussa loin rungon ja teoriapohjan, sekä aloitin haastattelujen tekemisen. Kesäkuussa jatkoin haastatteluja sekä viimeistelin teoria-osuutta. Heinäkuussa työtahtini hidastui, sillä valmistelin samalla elokuun aikana suorittamaani vaihto-opiskelua. Kirjoitin kuitenkin produktin puolivalmiiksi, ja valmistelin rungot puuttuviin lukuihin. Olin huolissani, saanko työn valmiiksi suunnittelemani aikataulun mukaisesti.

Elokuun aikana tarkoitukseni oli ollut ottaa kiinni heinäkuussa tekemättömäksi jääneitä osioita, mutta vaihtomaan olosuhteiden takia olin pitkiä aikoja ilman internetiä ja siten ilman pääsyä opinnäytetyöhöni materiaaleihin. Jouduin harmikseni muuttamaan alkuperäistä aikatauluani neljä viikkoa löyhemmäksi. Kun palasin Suomeen elokuun lopussa, työn pariin palaaminen tuntui vaikealta. Lukukauden alussa myös muut opinnot haittasivat opinnäytetyön kirjoittamista, mutta pääsin pian takaisin entiseen kirjoitusrytmiini.

Lopulta puristin työni loppuun marraskuun aikana muiden koulutöiden ohella, mikä ei ollut kovin järkevää. Ylpeyteni ei kuitenkaan antanut minun myöhästyä suunnittelemani aikataulusta enää yhtään.

3.3 Produktin lähteet

Produktissa käytin lähteinäni haastattelujen lisäksi kirjallista materiaalia. Kaikki haastatteluissa esiin tullut tieto ei ollut produktin muodostamisen kannalta olennaista, vaan osa haastattelumateriaalista tuli osaksi raportin tietopohjaa, sekä auttoi minua muodostamaan kuvaa aiemmin tuntemattomasta ilmiöstä. Haastatteluja on analysoitu vain osittain tämän opinnäytetyön raporttiosuudessa.

Produktissa en käyttänyt haastateltujen mielipiteitä tai tarkkoja tietoja heidän työnkuvi-
taan. Sen sijaan käytin heitä esimerkkeinä vallitsevista käytännöistä, sillä yleisellä tasolla
kaikki haastatellut olivat tyytyväisiä kokemuksiinsa omassa työtavassaan. Haastateltujen
huolenaiheet, kuten sopeutuminen työmäärän vaihteluun, olivat myös sellaisia, joita itsen-
sätyöllistäjillä tavallisesti on.

Huomasin kirjoitusprosessin aikana, ettei kaikki haastatteluista saatu tieto ollut vastannut
tarpeitani, vaan olisin tarvinnut mahdollisesti toisen haastattelukierroksen. Toisen haastat-
telukierroksen kysymyksillä olisin voinut tarkentaa ja syventää haastateltujen näkökulmia
erityisesti työn ongelmiin ja käytäntöihin liittyen. Nämä asiat olisivat varmasti sitä hiljaista
tietoa, joka ei ole kaikkien saatavilla.

Toinen aihe, josta olisi pitänyt hankkia lisää tietoa, oli raha, eli paljonko kuluja mistäkin eri
työllistymismuodosta syntyy. Kulut, kustannustehokkuus ja byrokratian määrä kiinnostavat
itsensä työllistämisen harkitsijaa, sillä ne ovat tärkeitä kriteereitä pohtiessa, mikä työllisty-
misen muoto on itselleen sopivin.

4 Pohdinta

Opinnäytetyön kirjoitusprosessin aikana kiinnostukseni yrittäjyyttä, sekä vaihtoehtoisia työllistymisen muotoja kohtaan kasvoi huomattavasti. Tulin myös tietoisiksi erilaisista ongelmakohdista suomalaisessa yrityskulttuurissa ja lainsäädännössä, jotka vaikeuttavat yrittäjän arkea.

4.1 Kehitysehdotukset

Suomen yrittäjyyttä koskevat lait kaipaavat päivittämistä, jotta yrittäjyyden monimuotoisuus ja uudet vaihtoehtoiset tavat työllistää itsensä eivät olisi enää tulkinnanvaraisia tai millään tavalla epäilyttäviä kansan korvaan. Kevytyrittäjyys ei ratkaise kaikkia itsensä työllistämisen ongelmia, mutta se vastaa monen yrittäjyyttä harkitsevan tarpeita. Kirjanpito ja toimeentulo voivat olla eräänlaisia peikkoja, jotka painavat yrittäjän mieltä jo ennen toimintaan ryhtymistä. Kevytyrittäjyyden epävarmuustekijä taas on, että laskutuspalvelun kautta toimiminen ei takaa työttömyysturvan saamista eikä kerrytä työssäolohtoa. Sama pätee myös muihin epätyypillisiin työsuhteisiin.

Toisaalta jos kevytyrittäjä haluaa myöhemmin siirtyä vaikkapa tavalliseksi toiminimiyrittäjäksi, hänen voi olla helppo saada yritystoiminnan aloittamisen tukea, sillä hän jo kevytyrittäjäkokemuksellaan osoittaa valmiutta yrittäjänä toimintaan.

Uskon, että kevytyrittäjyys tulee kasvamaan Suomessa, samoin kuin muualla maailmassa. Alan kasvu, ja syntyvä kilpailu voivat tuoda mukanaan positiivisen muutoksen esimerkiksi tällä hetkellä ongelmallisen suuriksi koettuihin komissiomaksuihin, joita laskutuspalvelut veloittavat. Jos laskutuspalveluyritysten määrä Suomessa kasvaa huomattavasti lähivuosina, voi olla aiheellista seurata Ruotsin mallia ja perustaa alalle keskusliitto. Keskusliitto voi myös auttaa lisäämään yhteiskunnan yleistä tietoisuutta kevytyrittäjyydestä, niin päättäjille, kuin kouluhinkin. Esimerkiksi peruskoulun päättävillä nuorilla tieto kevytyrittäjyydestä voi olla väylä työllistyä jo ammattikoulu- ja lukio-opintojen aikana.

4.2 Oma ammatillinen kasvu

Opin kirjoitusprosessin aikana lisää myös itsestäni, ja löysin rajat itselleni sopivaan työntekoon. Opinnäytetyön kirjoittaminen oli suurimmaksi osaksi kiinni itsekurista ja ajanhallinnasta. Jouduin välillä myöntämään itselleni, että vaadin itseltäni liikoja ja että kurinalainenkin työskentelijä tarvitsee välillä taukoja.

Koen saaneeni tästä työstä todellisia valmiuksia työelämään, sillä jouduin menemään oman mukavuusalueeni ulkopuolelle usealla eri tavalla. Alun perin säännölliseksi sovittu yhteydenpito toimeksiantajaan oli todellisuudessa ongelmallista, sillä joka viikko minulla ei ollut uutta raportoitavaa, ja välillä toimeksiantajallani oli niin kiire, ettei hän ehtinyt keskustella työstäni niin perinpohjaisesti kuin olin toivonut. Jännitin haastattelujen tekemistä, ja en ollut alkuperäisessä aikataulusuunnitelmassani huomioinut kesälomasesongin vaikutusta haastateltavieni aikatauluun. Onneksi kaikki haastateltavat olivat erittäin positiivisia minua ja työtäni kohtaan, ja aikataulun muuttumisesta huolimatta haastattelut sujuivat erittäin hyvin. Huomasin useamman kerran jännittäneeni turhaan, ja opin lopulta luottamaan paitsi itseeni, myös haastateltavaan sekä muihin opinnäytetyöprosessiin liittyneisiin henkilöihin.

Tärkein opinnäytetyön kirjoittamisesta saatu henkilökohtainen opetus on, että pystyn paljon haastavampiin asioihin, kuin olen aiemmin uskonut. Itseluottamus lisää ammattimaisuutta, ja uskon että kasvoin myös siitä, että jouduin myöntämään, etten ole ammattilainen vielä. Itsekuri jatkaa kirjoittamista taukojen, sairastumisten ja tavallisen koulutyön ohella oli välillä kovilla, mutta joka kerta kun istuin alas kirjoittamaan, tiesin onnistuneeni. Tulevaisuudessa voin toivottavasti todeta, että opinnäytetyö oli minulle ensimmäinen askel työelämään, jossa mahdollisuuteni ovat rajattomat.

Lähteet

Airaksinen, T. & Vilkka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi. Helsinki.

Akavan Erityisalat. Freelance-työ. Luettavissa:

http://www.akavanerityisalat.fi/edunvalvonta/ammattinharjoittaja_yrittaja/freelance-tyo

Akavan Erityisalat. Epätyypillinen opas. Luettavissa:

http://www.akavanerityisalat.fi/edunvalvonta/tutkimuksia_ja_julkaisuja/epatyypillinen_opas

Anttila, P. 2006a. Tutkiva toiminta. Hämeen ammattikorkeakoulu. Luettavissa:

<http://www.hamk.fi/verkostot/kudos/tutkiva-toiminta/Sivut/default.aspx>

Anttila, P. 2006b. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Akatiimi oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202.

Kansaneläkelaitos. 2016. Työssäoloehto. Luettavissa:

http://www.kela.fi/kenelle_tyossaoloehto

Kivisalo, S. 2015. Kevytyrittäjäyys osana työelämän muutosta. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere. Luettavissa:

http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/99620/Kivisalo_Sini.pdf?sequence=1.

Lundberg, S. 2016a. Egenanställda är en starkt växande trend. Huvudstadsbladet. Luettavissa: <https://www.hbl.fi/artikel/egenanstallda-ar-en-starkt-vaxande-trend/> Luettu 3.5.2016.

Lundberg, S. 2016b. De skapar sina egna jobb. Huvudstadsbladet. Luettavissa:

<https://www.hbl.fi/artikel/de-skapar-sina-egna-jobb-2/>

Lyytinen, J. 2016. Nyt tulee kevytyrittäjä. HS 25.5.2016. s. D4.

Mikkola, A. 25.5.2016. Kevytyrittäjä. Puhelinhaastattelu.

Pasanen, T. 12.5.2016. Ukko.fi entinen viestintäpäällikkö. Haastattelu. Helsinki.

Peiponen, P. 5.7.2016. Lisätienesteistä on moneksi. Ukko.fi-blogi. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/lisatienesteista-on-moneksi/>

Pellervo.fi. Osuuskunta yritysmuotona. Luettavissa: <http://pellervo.fi/tietoa-osuustoiminnasta/osuuskunta/>

Svenska Skatteverket. Att jobba som egenanställd. Luettavissa: <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/egenanstallning.4.4.a47257e143e26725ae2b73.html>

Tillväxtverket. 2012. Egenanställning – en väg till arbete för långtidsarbetslösa. Rapport 0121.

Tuohimaa, D. 10.6.2015. PuskaPromotion osuuskunnan HR-vastaava. Haastattelu. Helsinki.

Ukko.fi. Usein kysytyt kysymykset. Luettavissa: <http://ohje.ukko.fi/knowledgebase>

Vero. 2014. Palkka ja työkorvaus veloituksessa. Luettavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Palkka_ja_tyokorvaus_veroituksessa\(34425\)#9_Laskutuspalvelut_](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Palkka_ja_tyokorvaus_veroituksessa(34425)#9_Laskutuspalvelut_)

Liitteet

Liite 1. Haastattelujen kysymykset

Haastattelukysymykset laskutuspalvelun edustajalle

- Mitä potentiaalisen kevytyrittäjän pitäisi tietää laskutuspalveluista?
- Millaiset työt ja palvelut sopivat laskutuspalvelun kautta laskutettavaksi? Millaiset eivät sovi?
- Millaisissa asioissa laskutuspalvelu voi auttaa itsensä työllistäjää? (Esim. asiakkaiden löytäminen, mainostaminen, kirjanpito)
- Mitä kevytyrittäjän olisi hyvä tietää Suomen lainsäädännöstä koskien yrittäjyyttä ja itsensä työllistämistä?
- Miten kevytyrittäjä pitäisi mielestäsi huomioida Suomen laissa?
- Miten aloittava kevytyrittäjä löytää asiakaskuntansa?
- Millaisia verkostoja tai tukijoita aloittava kevytyrittäjä voi tarvita?

Haastattelukysymykset kevytyrittäjälle

- Mitä potentiaalisen kevytyrittäjän pitäisi tietää laskutuspalvelusta ja sen käytöstä? Entä Suomen yrittäjyyden liittyvästä lainsäädännöstä?
- Millaisia asioita olisi hyvä ottaa huomioon ennen toiminnan aloittamista?
- Miten kevytyrittäjä löytää asiakaskuntansa?
- Miten sivutoimisesti kevytyrittäjänä toimivan arki muodostuu? Miten kevytyrittäjä ja muu työ erottuvat toisistaan?
- Mitkä ovat mielestäsi kevytyrittäjyyden hyvät ja huonot puolet?
- Miten kevytyrittäjä pitäisi mielestäsi huomioida Suomen laissa?

Haastattelukysymykset osuuskunnan jäsenelle

- Miten osuuskunnan jäseneksi liitytään?
- Kuinka löytää omaan työhönsä soveltuva osuuskunta?
- Mikä on osuuskuntamaksu, ja paljonko se on? Onko se verrattavissa laskutuspalvelujen ottamaan komissioon?
- Miten osuuskunta auttaa ja tukee jäseniään työssään? (Esimerkiksi työterveydenhuolto, mainostus)
- Miten osuuskunnan jäsenet löytävät asiakaskuntansa?
- Millainen osuuskuntien lähitulevaisuus mielestäsi on? Kerro muutamia haasteita ja todennäköisiä onnistumisia.
- Pitäisikö Suomen yrittäjyyttä koskevaa lainsäädäntöä mielestäsi muuttaa? Jos kyllä, miten?

Kevytyrittäjän ABC

Maiju Jalkanen

Esipuhe

Kevytyrittäjyys on työelämän muutokseen liittyvä ilmiö. Kevytyrittäjyys tarkoittaa laskutuspalvelun avulla tapahtuvaa palvelujen myyntiä sellaisella tavalla, ettei laskutuspalvelua käyttävä henkilö ole virallisesti yrittäjä. Se tarjoaa mahdollisuuden työllistää itseään palkkatyön tai opiskelun ohessa, tai ollessaan työttömänä työnhakijana.

Laskutuspalvelu on yritys, joka tarjoaa kevytyrittäjälle alustan toiminnalleen. Kevytyrittäjä rekisteröityy laskutuspalvelun käyttäjäksi, ja laskuttaa asiakkaitaan tekemästään työstä palvelun kautta. Laskutuspalvelu huolehtii palkan maksamisesta, sekä kevytyrittäjän kirjanpidosta. Laskutuspalvelun ja kevytyrittäjän suhde ei kuitenkaan yleensä ole työsuhde, vaan kevytyrittäjä on itsensä työllistäjä, joka hyödyntää laskutuspalvelun tarjoamia mahdollisuuksia. Kevytyrittäjä ja laskutuspalvelu voivat kuitenkin erikseen sopia olevansa työsuhteessa, jos se hyödyttää molempia osapuolia.

Tämä opas on tehty, jotta henkilö, joka harkitsee itsensä työllistämistä kevytyrittäjänä, voi tehdä harkitun ja tietopohjaisen päätöksen toimintaan ryhtymisestä. Oppaassa käsitellään kevytyrittäjyyttä vaihtoehtoisena tapana työllistää itsensä, mutta esitellään myös perinteisempiä itsensä työllistämisen tapoja. Opas on jaettu neljään aihepiiriin, joiden avulla lukijan on helppo hahmottaa kevytyrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia, tietoja ja taitoja.

Kevytyrittäjyys ei ole kaikille sopivaa, ja uutena ilmiönä Suomessa ja Ruotsissa se on vielä lapsenkengissään. Siinä on omat hyvät ja huonot puolensa, mutta parhaimmillaan kevytyrittäjyys voi olla uuden menestyksekkään uran alku.

Itsensä työllistäminen voi joskus olla paras vaihtoehto olla osana työelämää. Yrittäjällä tai itsensä työllistäjällä kuitenkin vaaditaan monenlaisia taitoja, joita jonkun toisen työllistämänä ei aina tarvitse. Omasta työstään päättäminen vaatii ennen kaikkea suunnitelmallisuutta ja hyviä ajanhallintataitoja. Työmäärän pitäisi olla tarkoituksenmukainen saatavaan voittoon nähden, eli omaa työtään ei tulisi myydä liian halvalla. Itsensä työllistäminen vaatii myös itsekuria, jotta asiat tulevat tehdyksi ajallaan, sekä itsetuntemusta itselleen sopivan työmäärän määrittelemiseksi.

Itsensä työllistäminen voi pohjautua harrastukseen tai saatuun koulutukseen. Tiettyjen ammattien harjoittamiseen tarvitsee myös lupia ja säännöllistä jatkokouluttautumista. Ennen toimintaan ryhtymistä on oltava selvillä, mitä lupia tarvitsee.

Myös yrittäjyyteen on mahdollista saada koulutusta esimerkiksi paikallisen TE-toimiston kautta. Koulutusta ja yrittäjyysvalmennusta saa myös monista muista paikoista, kuten korkeakouluista sekä yksityisiltä yrityksiltä. Itsensä voi työllistää usealla eri tavalla, kuten ryhtymällä kevytyrittäjäksi, freelanceriksi tai toiminimellä toimivaksi yrittäjäksi, tai liittymällä työosuuskunnan jäseneksi.

Kevytyrittäjyys

Kevytyrittäjyys on vaihtoehtoista uusin, ja siinä on osapuolina kevytyrittäjän lisäksi laskutuspalveluun sekä kevytyrittäjän asiakas tai asiakkaat. Kevytyrittäjänä voi toimia kokoaikaisesti tai muun työn ohessa. Suomen laki ei vielä tunne kevytyrittäjyyttä työskentelymuotona, mutta monessa tapauksessa se rinnastetaan osa-aikaiseen yrittäjyyteen tai freelanceriuteen.

Kevytyrittäjä ei ole työsuhteessa laskutuspalveluun, vaan laskutuspalvelu hoitaa laskutuksen ja maksaa laskutetut työt palkkana kevytyrittäjälle. Näin toimitaan, koska asiakasyrityksiltä on usein helpompi laskuttaa toisen yrityksen (laskutuspalvelun) kautta, kuin yksityishenkilöä, joka ostettua palvelua tarjoaa. Laskutuspalvelu ottaa kevytyrittäjän palkasta pienen osuuden, jota kutsutaan komissioksi tai laskutuspalkkioksi. Yleisin suuruus laskutettavasta työstä otettavalle komissiolle on 15%.

Nimi kevytyrittäjä tulee siitä, että laskutuspalvelun käytön on tarkoitus vähentää oman liiketoiminnan ylläpitämiseen liittyvää byrokratiaa, sillä kevytyrittäjän ei tarvitse hoitaa monia yrittäjyyteen liittyviä ilmoituksia ja maksuja, tai hankkia omaa kirjanpitäjää. Laskutuspalvelu hoitaa myös työeläkemaksut, mutta ei työterveydenhuoltoa.

Kevytyrittäjälle sopivat monenlaiset työt, mutta parhaiten se sopii palveluihin ja tietotyöhön, ei niinkään tavaran vähittäiskauppaan.

Freelancer

“Freelancer-käsitettä käytetään erilaisia pätkätöitä tekevästä työnsuorittajista, joilla on yksi tai useampia työntarjoajia samanaikaisesti. Freelancer voi olla joko yrittäjä, työntekijä tai hän voi saada ns. työkorvauksia olematta yrittäjä tai työsuhteessa. Yhteistä eri freelance-työn muodoille on työtehtävien tilapäisyys ja freelancerin mahdollisuus itse melko vapaasti tehdä töitä eri toimeksiantajille. Freelance-työ mahdollistaa työn tarjoajalle joustavuutta: työsuorituksia voidaan ostaa freelancerilta tarpeen mukaan ilman sitoutumista säännölliseen palkanmaksuun.” (Akavan Erityisalat, 2016)

Freelancer käyttää töidensä verotukseen erillistä freelancer-verokorttia, tai tavallista palkansaaajan verokorttia, riippuen siitä, onko freelancerina toimiva yrittäjä, palkansaaaja vaiko työkorvauksia saava. Käytännössä kyse on siitä, onko freelancerin ja työtehtävän toimeksiantajien välillä työsuhde vaiko ei.

Freelancerilla ja kevytyrittäjällä on samalla tavalla epätavallinen asema työmarkkinoilla, että asiakkaat ja toimeksiantajat tulee löytää itse, vaikka tarjolla on erilaisia verkostoja, joiden kautta toimia. Freelancerien verkostot ovat usein alakohtaisia, ja erittäin yleisiä ovat esimerkiksi journalistien tai markkinoinnin parissa toimivien verkostot.

Toinen yhtäläisyys freelancerilla ja kevytyrittäjällä on töiden ja tulojen vaihtelevuus. Oman työn suunnittelu korostuu näissä työskentelymuodoissa, sillä on olennaista saada joka kuukausi tarpeeksi toimeksiantoja ja tuloja, että tulee toimeen.

Työosuuskunta

Työosuuskunnassa saman alan harjoittajat tarjoavat palveluitaan yhteisen osuuskunnan kautta. Osuuskunnan on tarkoitus tuottaa hyötyä käyttäjilleen, ilman raskasta byrokratiaa. Työntekijät ovat osuuskunnan jäseniä, jotka saavat palkkansa osuuskunnan kautta tehdyistä töistä.

Osuuskuntaan liittyessä uusi jäsen maksaa osuusmaksun, joka palautetaan, kun eroaa osuuskunnasta. Lisäksi maksetaan vuosittainen jäsenmaksu. Osuuskunnan ei ole varsinaisesti tarkoitus tuottaa voittoa, vaan pakollisten menojen jälkeen jäävä ylijäämä käytetään toiminnan kehittämiseen tai voidaan maksaa jäsenille.

Työosuuskunta huolehtii jäsenistään järjestämällä lakisääteisen työterveyshuollon, hoitamalla kirjanpidon sekä jakamalla työtehtäviä. Osuuskunnan tekemä mainostus voi antaa myös näkyvyyttä jäsenilleen, jolloin potentiaalisten asiakkaiden on helpompi löytää heidät. Monet

osuuskunnat kuitenkin saavat riittävästi asiakkaita aiempien asiakkaiden ja muiden sidosryhmien suositusten kautta.

Osuuskunnilla on vakaa laillinen asema Suomessa, ja siten se on suhteellisen turvallinen tapa työllistyä. Osuuskunnan jäsen on vastuussa liiketoiminnan velvoitteista vain osuusmaksun verran, eli taloudelliset riskit ovat pienet. Pienissä, alle 7 jäsenen osuuskunnissa, jäsenen asema on rinnastettavissa yrittäjyyteen, eli silloin käytetään YEL-vakuutusta eläkettä varten. Jos osuuskunta on seitsemänjäseninen tai suurempi, jäsenet ovat palkansaajia, ja käytetään TyEL-vakuutusta.

Työosuuskuntatoiminnassa tarvitsee samoja itsenäisen työskentelijän taitoja, kuin kevytyrittäjänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajanakin, mutta erityisesti tiivis pieni osuuskunta tarjoaa ryhmän voimaa, tsemppausta, apua sekä tarvittaessa neuvoja.

Osuuskuntia on monenlaisia, ja itselleen sopivan voi löytää internetin tai TE-toimiston kautta, tai paikallisista yrittäjyystapahtumista.

Toiminimiyritystä

Yleisin tapa työllistää itsensä on ryhtyä toiminimellä toimivaksi yrittäjäksi. Toiminimen perustaja harjoittaa liiketoimintaansa usein yksin ja myy palveluitaan suoraan asiakkaalle, ja on vastuussa kaikesta toiminnastaan.

Yrittäjä ilmoittaa yrittäjyyden aloittamisesta Patentti- ja rekisterihallitukseen, sekä tarvittaessa TE-toimistoon ja ELY-keskukseen. Ennen liiketoiminnan aloittamista pitää myös anoa tarvittavat luvat, esimerkiksi anniskelulupa, jos yrityksen ala sitä vaatii. Lisäksi yrittäjän pitää järjestää itselleen kirjanpito sekä mahdollisesti hankkia liiketila ja työvälineitä.

Yrittäjyyteen liittyy suhteellisen paljon byrokratiaa, kuten veroilmoituksia, joiden hoitaminen voi olla aikaa vievää ja vaatii tarkkuutta. Suurimman osan ilmoituksista valtion laitoksiin pystyy hoitamaan Internetissä, ja niihin liittyy maksuja. Esimerkiksi jos yrittäjä haluaa muuttaa toiminimensä avoimeksi yhtiöksi, koska haluaa työllistää muita henkilöitä yritykseensä, muutositmoitukseen tarvittavat lomakkeet ovat helposti saatavissa Verohallinnon verkkosivuilta. Lisäksi on maksettava Patentti- ja Rekisterihallituksen käsittelymaksu, joka esimerkitapauksessa vuonna 2016 on 240€.

Yrittäjä järjestää työterveyshuoltonsa itse. Pidempiaikaisen sairastumisen yhteydessä Kelalta voi anoa sairauspäivärahaa, ja sairauden aikana menetettyjä tuloja voi saada korvattua vakuutusyhtiöltä, jos henkilöllä on sen mahdollistava vakuutus. Yrittäjällä on lakisääteisesti oltava yrittäjän eläkevakuutus, ja alasta riippuen myös liikenne-, potilas- tai ympäristövakuutus. Myös muita vakuutuksia on suositeltavaa ottaa.

Tiivistelmä

- Itsensä työllistäjä tarvitsee itsetuntemusta ja ajanhallintataitoja, jotta työnteko sujuu
- Yrittäjyyteen sekä yrittäjämaiseen toimintaan on mahdollista saada koulutusta
- Hyviä vaihtoehtoja itsensä työllistämiseen ovat kevytyrittäjyys, freelancer-työ, yrittäjyys sekä työosuuskuntaan liittyminen

Kontaktit

Asiakkaiden löytämiseksi kannattaa käyttää hyväkseen jo olemassa olevia kontakteja, kuten perheenjäseniä, kavereita tai ennestään tuttuja yrityksiä. Lisäksi asiakkaita voi löytää erilaisista verkostoitumistapahtumista sekä mainostamalla. Mainostamiseen ei ole pakko käyttää paljon rahaa, vaan sitä voi tehdä myös sosiaalisessa mediassa ilmaiseksi tai pienin kustannuksin.

Oma aktiivisuus ja sosiaalisuus edesauttavat asiakkaiden löytämistä. On hyvä kertoa toiminnastaan useassa eri kanavassa ja seurata omaan alaan liittyviä julkaisuja sekä sosiaalista mediaa, ja myös kommentoida niitä. Esimerkiksi Twitterissä on helppo jakaa ajankohtaisia omaan alaan liittyviä julkaisuja, ja lisätä mukaan oma pieni kommentti.

Uusien asiakkaiden jatkuvan löytämisen lisäksi myös olemassa olevista asiakkaista ja kontakteista täytyy huolehtia. Kevytyrittäjä pitää yhteyttä käyttämäänsä laskutuspalveluun ilmoittaessaan työmäärästään, ja tarvittaessa ongelmatilanteissa. Kevytyrittäjänä toimiminen on siis hyvin itsenäistä.

Jotkut laskutuspalvelut toimivat osuuskunnan tavoin (tai ovat yhtiömuodoltaan osuuskuntia) ja tarjoavat jäsenilleen ohjausta ja neuvontaa kevytyrittäjyyden aloittamiseen ja toimintaan. Palvelulla voi olla myös käyttäjilleen tarkoitettu yksityinen foorumi verkostoitumista ja yhteisöllisyyttä varten.

Yhteydenpito asiakkaisiin muodostuu pikkuhiljaa. Sopivia tapoja ovat puhelut, sähköpostit, ja jos asiakassuhde on vapaamuotoinen, myös sosiaalisen median kanavat sekä tekstiviestit tai pikaviestimet kuten Whatsapp. Asiakkaan kanssa voi sopia säännöllisestä yhteydenpidosta, esimerkiksi koko projektin ajan kerran viikossa, tai tarpeen mukaisesta yhteyden ottamisesta. Tärkeintä on, että yhteydenpito on sujuvaa, ja mutkatonta molemmille osapuolille.

Tiivistelmä

- Hyödynnä olemassa olevia kontakteja
- Seuraa ja osallistu oman alan julkiseen keskusteluun
- Verkostoidu, mutta pidä huolta myös vanhoista kontakteista
- Yhtä oikeaa tapaa yhteydenpitoon ei ole, valitse asiakallesi sopivimmat

Laki ja verot

Suomessa ei ole yhtä yksittäistä lakia, joka säätelisi yrittäjyyttä tai omaa työtä. Kevytyrittäjyyttä terminä ei tunneta Suomen laissa, joten se usein luokitellaan niin kutsutuksi omaksi työksi. Kevytyrittäjän kannalta tärkeimpiä huomioitavia lakeja ovat työttömyyskassa- ja työttömyysturvalait.

Koska laskutuspalvelu ei ole kevytyrittäjän työnantaja, on tilannekohtaisesti tulkinnanvaraista voiko esimerkiksi työtön työnhakija, joka toimii osa-aikaisesti kevytyrittäjänä, nostaa omasta ammattiliitostaan työttömyyskassan rahoja, tai onko hän oikeutettu saamaan työttömyysturvaa valtiolta. Sama koskee työssäoloehdon kertymistä, sillä kevytyrittäjyys voi tapauskohtaisesti täyttää Kansaneläkelaitoksen yrittäjälle määrittämät työssäoloehdon rajat.

Laskutuspalvelun verotus riippuu siitä, täytyvätkö työsuhteen tunnusmerkit asiakkaan ja kevytyrittäjän välillä. Useimmiten näin ei ole, joten verotuksen näkökulmasta kevytyrittäjä on työsuhteessa laskutuspalveluun, jos näin on erikseen sovittu. Asiakas maksaa laskutuspalvelulle työkorvausta, josta laskutuspalvelu ottaa komission ja maksaa loput palkkana kevytyrittäjälle.

Ruotsissa kevytyrittäjän kannalta tärkeitä ovat vastaavat lait kuin Suomessa. Ohjeita liittyen työttömyyskassaan ja kevytyrittäjyyteen on helposti saatavilla muiden muassa Skatteverketin sivuilta. Kevytyrittäjänä toimivan, tai sitä harkitsevan, pitää olla erityisen tarkkana verojen maksun sekä eläkemaksujen kanssa, sillä kevytyrittäjyys ei kaikissa tapauksissa kerrytä ansiosidonnaista eläkettä.

Kevytyrittäjyyden ainoa lakiin perustuva ongelma on sen tuntemattomuus. Yhteisiä toimintatapoja ja sääntöjä siihen liittyen ei olla vielä luotu, joten kevytyrittäjän kohtelu valtion virastoissa ja asioita hoitaessa voi vaihdella.

Tiivistelmä

- Kevytyrittäjyyttä ei vielä tunneta laissa
- On sopimuksenvaraista, onko kevytyrittäjä työsuhteessa laskutuspalveluun

Tukiverkko

Päätös ryhtyä työllistämään itseään on jokaisen oma. Joskus siihen voi ajaa vallitsevat olosuhteet, mutta itselleen työskentelyn pitäisi olla mielekästä, jotta sitä jaksaa tehdä. On syytä käyttää runsaasti aikaa harkitsemiseen ja suunnitteluun, sekä tiedonhankintaan, ennen toimintaan ryhtymistä.

Itsensä työllistäjä voi kohdata työssään monenlaisia haasteita, joihin muitten ihmisten apu on tarpeen. Apu voi olla henkistä, fyysistä tai rahallista. Aloittelevalle itsensä työllistäjälle apu voi olla tarpeen jo ennen kuin työnteko on varsinaisesti aloitettu.

Jos ennen itsensä työllistämisen aloittamista on työtön, ensimmäinen apu löytyy paikallisesta TE-toimistosta. Toimisto voi ohjata tarpeen mukaan erilaisille kursseille liittyen yrittäjyyteen tai henkilön ammattialaan. Lisäksi TE-toimisto voi auttaa arvioimaan, onko henkilöllä valmiuksia itsensä työllistämiseen. Aloittaessa liiketoimintaa TE-toimisto voi myös auttaa ja myöntää erilaisia tukia, kuten starttirahaa.

Omaa liikeideaa ja työllistämistä suunnitellessa apua voi saada myös ystäviltä, perheeltä tai tutulta yrittäjältä. Paikkakunnalta voi myös löytyä toinen yrittäjä, jonka on mahdollista toimia mentorina tai neuvonantajana. Omalta paikkakunnalta voi myös löytyä yrittäjille suunnattuja verkostoitumistapahtumia, joihin kannattaa osallistua, vaikka ei olisi vielä aloittanut toimintaansa.

Tiivistelmä

- Päätös itsensä työllistamisestä on henkilökohtainen
- Paljon apua ja neuvoja on saatavilla ilmaiseksi
- Omasta lähiympäristöstä löytyviä apuja kannattaa hyödyntää

Tähän taulukkoon on koottu tiivistetysti oppaassa esiteltyjen työllistymismuotojen eroja ja yhtäläisyyksiä. Työllistymismuodoissa voi olla tapauskohtaista vaihtelua, ja siten taulukkoa kannattaa pitää enemmänkin yleistävänä, kuin absoluuttisena totuutena. Erityisesti eri muotojen yhdisteltävyys ja valtiolta saatavat tuet ovat täysin tapauskohtaisia olosuhteista riippuen.

	Kevytyrittäjä	Freelancer	Yrittäjä	Työosuuskunta
Laillinen status	Tuntematon	Tunnettu	Tunnettu	Tunnettu
Työnantaja	Itse	Itse/monia toimeksiantajia	Itse	Itse/osuuskunta
Verot	Laskutuspalvelun vastuulla	Itse vastuussa/ Toimeksiantajan vastuulla	Itse vastuussa	Osuuskunnan vastuulla
Eläke	Laskutuspalvelun vastuulla	Itse vastuussa/ Toimeksiantajan vastuulla	Itse vastuussa	Itse vastuussa/ Osuuskunnan vastuulla
Valtion tuet	Saatavuus tapauskohtaista	Saatavuus tapauskohtaista	Saatavissa	Saatavuus tapauskohtaista
Yhdisteltävyys	Sopii hyvin yhdistettäväksi muihin töihin	Sopii yhdistettäväksi muihin töihin	Ei yleensä sovi yhdistettäväksi muihin töihin	Ei yleensä sovi yhdistettäväksi muihin töihin

Lue lisää

[Kela.fi](#)

[Pellervo.fi](#)

[Vero.fi](#)

[Yrittajat.fi/yrittajan-abc](#)

[Yrityssuomi.fi](#)

[Ukko.fi/blogi](#)

[Ukko.se/blogg](#)

[Skatteverket.se](#)

[Riksdagen.se](#)

Lähteet

- Kansaneläkelaitos. 2016. Työssäoloehto. Luettavissa: http://www.kela.fi/kenelle_tyossaoloehto
- Kivisalo, S. 2015. Kevytyrittäjyys osana työelämän muutosta. Tampereen ammattikorkea-koulu. Tampere. Luettavissa: http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/99620/Kivisalo_Sini.pdf?sequence=1. Luettu 2.5.2016.
- Lundberg, S. 2016a. Egenanställda är en starkt växande trend. Huvudstadsbladet. Luettavissa: <https://www.hbl.fi/artikel/egenanstallda-ar-en-starkt-vaxande-trend/> Luettu 3.5.2016.
- Lundberg, S. 2016b. De skapar sina egna jobb. Huvudstadsbladet. Luettavissa: <https://www.hbl.fi/artikel/de-skapar-sina-egna-jobb-2/> Luettu 27.5.2016.
- Lyytinen, J. 2016. Nyt tulee kevytyrittäjä. HS 25.5.2016. s. D4.
- Mikkola, A. 25.5.2016. Kevytyrittäjä. Puhelinhaastattelu.
- Pasanen, T. 12.5.2016. Ukko.fi entinen viestintäpäällikkö. Haastattelu. Helsinki.
- Peiponen, P. 5.7.2016. Lisätienesteistä on moneksi. Ukko.fi-blogi. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/lisatienesteista-on-moneksi/>
- Pellervo.fi
- Svenska Skatteverket. Att jobba som egenanställd. Luettavissa: <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/egenanstallning.4.4a47257e143e26725ae2b73.html>
- Tillväxtverket. 2012. Egenanställning – en väg till arbete för långtidsarbetslösa. Rapport 0121.
- Tuohimaa, D. 10.6.2015. PuskaPromotion osuuskunnan HR-vastaava. Haastattelu. Helsinki.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. Yrittäjän lakisääteiset vakuutukset. Luettavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/lakisaateiset-vakuutukset>
- Vero. 2014. Palkka ja työkorvaus veloituksessa. Luettavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Palkka_ja_tyokorvaus_veroituksessa\(34425\)#9Laskutuspalvelut_](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Palkka_ja_tyokorvaus_veroituksessa(34425)#9Laskutuspalvelut_)